

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1245 Budapest 5. Pf. 1036

Telefon: (06-1) 472-8900 **Fax:** (06-1) 472-8905

Szervezeti egység: Antitröszt Iroda

Ügyszám: Vj/68/2011.

Iktatószám: Vj/68-162/2011.

A Gazdasági Versenyhivatal a F. I. Ügyvédi Iroda által képviselt **ALT CASH Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** (Budapest) eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban meghozta az alábbi

v é g z é s t .

A Gazdasági Versenyhivatal az eljárást megszünteti.

E végzés ellen a kézhezvételétől számított nyolc napon belül a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsához címzett jogorvoslati kérelemmel lehet élni. A jogorvoslati kérelem előterjesztésének e végzés foganatosítására nézve nincs halasztó hatálya.

I n d o k o l á s

I.

I.1. Eljárás tárgya

A Gazdasági Versenyhivatal az **ALT CASH Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** (a továbbiakban: ALT CASH Kft.) eljárás alá vont vállalkozás ellen 2011. október 11-én versenyfelügyeleti eljárást indított.

A versenyfelügyeleti eljárás egyrészt annak kivizsgálására irányult, hogy az eljárás alá vont vállalkozás az általa kizárólagosan forgalmazott SAM4s pénztárgépek kiskereskedelmi továbbértékesítésére és szervizelésére vonatkozó,

pénztárgépszervizekkel kötött szerződéseiben meghatározott ajánlott végfelhasználói árak minimálárként történő alkalmazását kikényszerítette-e, és így a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-a (2) bekezdésének a) pontjában foglalt tényállás megvalósításával megsértette-e a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében előírt tilalmat.

A versenyfelügyeleti eljárás másrészt annak megvizsgálására irányult, hogy az ALT CASH Kft. szerződésbontással fenyegette-e azon pénztárgépszervizeket, amelyek nem vásároltak egy adott SAM4s pénztárgép típusból minimális darabszámot évente, vagy más gyártók pénztárgépeit részesítették előnyben az értékesítés során, és így a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-ának (2) bekezdésének a) - d) és f) pontjában foglalt tényállás megvalósításával megsértette-e a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében előírt tilalmat.

Mivel az eljárás alá vont vállalkozás és a pénztárgépszervizek között létrejött megállapodások a tagállamok közötti kereskedelem érintettségéről szóló bizottsági közlemény¹ (a továbbiakban: TKKÉ közlemény) szerint alkalmasak lehetek arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre érzékelhető hatást gyakoroljanak, ezért a versenyfelügyeleti eljárás annak megvizsgálására is irányult, hogy a fenti magatartások megvalósítása megsértette-e az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikke (1) bekezdése a), b), c) pontjait.

A versenyfelügyeleti eljárás kiterjedt az eljárás alá vont pénztárgépszervizekkel kötött megállapodásainak vizsgálatára a 2007 és 2011 közötti időszakban, továbbá az eljárás alá vont minden olyan egyoldalú magatartásának vizsgálatára, mely ezen megállapodások kikényszerítésére, gyakorlati alkalmazására irányult.²

Az eljárás megindításának időpontjára figyelemmel a Tpv.-nek a 2012. január 31-ig hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni, ezért a továbbiakban a hivatkozások a törvénynek erre az időszakra hatályos szabályait hívják fel.

¹ A Bizottság Közleménye Iránymutatás a kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról (2004/C 101/07)

² Vj/68/2011. sz. irat

I.2. Eljárás alá vont vállalkozás

Az ALT CASH Kft. 1992 júniusában alakult, 100 %-ban magyar, magántulajdonú vállalkozás. Fő profilja a pénztárgépek kis- és nagykereskedelme, szervízszoolgáltatás, valamint az üzletághoz tartozó programok fejlesztése, értékesítése. Az ALT CASH Kft. 1999 óta kizárólagos joggal értékesíti Magyarországon a SAMSUNG, majd 2004 óta a SAM4s pénztárgépeket³ 240 szerződéses viszonteladói partnerén keresztül.⁴

Az ALT CASH Kft. elsősorban nagykereskedelmi értékesítést végez, a pénztárgép kiskereskedelem minimális részét képezi a cég forgalmának.

I.3. Pénztárgép piac jellemzői

I.3.1. A pénztárgépek értékesítésére, üzembe helyezésére és szervizelésére vonatkozó szabályozás

I.3.1.1. A vizsgált időszakra vonatkozó szabályozás

A pénztárgépek értékesítése, üzembe helyezése és szervizelése részletesen szabályozott tevékenységek, azokat adóigazgatási rendelkezések szabályozzák az ellenőrizhetőség és a visszaélések megelőzése érdekében. A vizsgált időszakra vonatkozóan a pénztárgépek értékesítésének, üzembe helyezésének és szervizelésének szabályait a *számla, egyszerűsített számla és nyugta adóigazgatási azonosításáról, valamint a nyugta adását biztosító pénztárgép és taxaméter alkalmazásáról szóló 24/1995. (XI.22.) PM rendelet* (a továbbiakban: Rendelet), valamint a *pénztárgépek és a taxaméterek követelményrendszeréről szóló APEH közlemény*⁵ (a továbbiakban: Közlemény) tartalmazta.

Értékesítés

A Rendelet alapján adóigazgatási azonosításra alkalmas nyugta adására az a pénztárgép felel meg, melyet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV)

³ A koreai Shin Heung Precision Corporation 2001-ben átvette a Samsung Electronics teljes pénztárgép divízióját, fejlesztőket, kereskedőket, valamint az értékesítési hálózatot. 2004 folyamán került bevezetésre a „SAM4s” név, amely egy SAMSUNG gyökerekből táplálkozó új modelleszalád lett. (Vj/68-09/2011. sz. irat 1. pont)

⁴ Vj/68-09/2011. sz. irat 1. pont

⁵ Adó- és Ellenőrzési Értesítő 2006/1-2. szám

elnöke a rendelet szerinti módon engedélyezett és az arra jogosított szerviz üzembe helyezett (2. § (1) bekezdés). Az engedélyezés a gyakorlatban ún. pénztárgép típusjóváhagyással történik, melynek eredményeképpen a NAV elnöke forgalmazási engedélyt ad az adott pénztárgép típust engedélyezésre bejelentő „forgalmazónak”⁶. Az engedélyezés részletes feltételrendszerét a Közlemény tartalmazza. Adott pénztárgép típus forgalmazási engedélyt tehát a forgalmazó szerzi meg. A NAV nyilvántartást vezet az érvényes forgalmazási engedéllyel rendelkező pénztárgépekről és azok hivatalos forgalmazóiról.⁷

Üzembe helyezés, szervizelés

A pénztárgépet a vásárlással egy időben az arra feljogosított szervizzel üzembe kell helyeztetni, és a szerviznek az adatközlő lapot az üzembe helyezést követő 15 napon belül meg kell küldeni az adóalany székhelye szerint illetékes adóhatóságnak, valamint a kitöltési útmutatóban felsorolt szervezeteknek (Közlemény 2.1. pont).

A pénztárgép beszerelését, programozását, javítását, szervizelését, plombálását csak a forgalmazó által megbízott, a NAV által erre feljogosított és plombanyomóval ellátott szerviz végezheti (Rendelet 4. § (1) bekezdés).

A Rendelet hivatkozott bekezdése azt jelenti, hogy *a szerviztevékenység folytatásának két, egymástól elválaszthatatlan feltétele a forgalmazóval kötött megbízási szerződés megléte, valamint a szerviztevékenység folytatásának NAV általi jóváhagyása*. Abban az esetben, ha a két feltétel közül bármelyik hiányzik, úgy a szerviz az adott pénztárgép vonatkozásában szerviztevékenységet nem folytathat. A NAV a szerződéskötési szabadságra hivatkozással a szervizjogosultság megállapításánál csak azt vizsgálja, van-e érvényes szerződés a forgalmazó és a szerviz között, annak tartalmát nem vizsgálja. Amennyiben tehát egy forgalmazó egy szervizzel kötött megbízási szerződését felmondja, és ezt jelzi az NAV-nak, a NAV

⁶ Forgalmazón azon gazdálkodási egységet kell érteni, amely a NAV-hoz adott pénztárgépet engedélyeztetésre benyújtott és az műszaki, valamint adóügyi szempontból megfelelőnek bizonyult és így engedélyt kapott a készülék magyarországi forgalomba hozatalára (Vj/68-127/2011/3. sz. irat).

⁷ A lista megtalálható a NAV honlapján: http://www.nav.gov.hu/nav/ado/penztargep/penzt_erv.html.

mérlegelés nélkül dönt a szervizjogosultság megvonásáról a Rendeletben meghatározott kettős feltételrendszer egyik elemének hiányára tekintettel.⁸

I.3.1.2. Hatályos szabályozás

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 2013. január 1-jén hatályba lépett módosításai, valamint – a részletszabályok tekintetében – a 3/2013. (II. 15.) NGM rendelet (a továbbiakban: NGM rendelet) 2013. március 20-tól hatályos szabályai átalakították a pénztárgépek forgalmazására és szervizelésére vonatkozó szabályozási keretet.

Értékesítés

Az új – jelen végzés időpontjában – hatályos szabályozás szerint adóigazgatási azonosításra alkalmas nyugta kibocsátására az a pénztárgép felel meg, amelynek forgalmazását a jogszabályban meghatározottak szerint *engedélyezték*, és amelyet a jogszabályban meghatározottak szerint *helyeztek üzembe* (Art. 176/B. § (1) bekezdés)⁹. Az új szabályozás tehát az értékesítés vonatkozásában nem hozott érdemi változást: továbbra is a forgalmazónak kell engedélyt kérni egy adott pénztárgéptípus forgalmazáshoz, amelynek az engedélyezés megtörténte után kizárólagos forgalmazójává válik. Egyedüli változás, hogy a NAV helyett a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal lett az engedélyező hatóság.

Üzembe helyezés, szervizelés¹⁰

Az új szabályok szerint pénztárgép szervizelését csak nyilvántartásba vett szerviz végezheti érvényes műszerési igazolvánnyal és plombanyomóval rendelkező műszerésze útján (Art. 176/C. § (1) bekezdés). *Szerviz* az az egyéni vállalkozó vagy

⁸ Vj-68-127/2011/3. sz. irat

⁹ A pénztárgép forgalmazási engedélyének megadására irányuló eljárás a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalhoz benyújtott írásbeli kérelemmel kezdeményezhető (NGM rendelet 9. § (1) bekezdés). A forgalmazási engedély kizárólag az abban foglalt forgalmazóra vonatkozik, az engedély másra át nem ruházható (NGM rendelet 23. § (1) bekezdés).

¹⁰ Az NGM rendelet 69. §-a szerint *szervizelési tevékenység*: a pénztárgép, taxaméter üzembe helyezése, javítása, éves felülvizsgálata, programozása, a taxaméter adómemóriájának kiírása, az adóügyi ellenőrző egység, illetve a taxaméter adómemóriájának cseréje, továbbá minden olyan művelet elvégzése, amely szabályosan plombált pénztárgépnél, taxaméternél a plomba megbontását igényli.

Üzembe helyezés: a végfelhasználó számára szánt pénztárgép, taxaméter első, továbbá az üzemeltető személyének megváltozását követő rendeltetésszerű használatának megkezdése.

szervezet, aki vagy amely a szervizek – állami adóhatóság által vezetett – nyilvántartásában szerepel (Art. 176/D. § (1) bekezdés). Az állami adóhatóságnál a szervizként történő nyilvántartásba vételt, valamint a műszerészi igazolvány kiállítását az Art.-ben meghatározott objektív feltételek esetén az ott megjelölt személyek kérelmezhetik.¹¹

A fentiek alapján megállapítható, hogy a pénztárgépek szervizelésének szabályaiban alapvető változások következnek be. Az új szabályozás hatályba lépésével a pénztárgép-forgalmazók megbízása nem feltétele a szervizjogosultság megszerzésének; *az Art.-ben lefektetett objektív feltételek teljesítése esetén bármely vállalkozás kérheti szervizként való nyilvántartásba vételét a NAV-tól, amennyiben rendelkezik érvényes műszerészi igazolvánnyal rendelkező műszerésszel.* A műszerészi igazolvány megszerzéséhez szintén objektív, törvényben meghatározott feltételeket kell teljesíteni.

A pénztárgépek üzembe helyezése az új szabályozás szerint is kötelező marad, amelyet csak a nyilvántartásba vett szervizek végezhetnek.

I.3.2. A pénztárgép piac jellemzői

I.3.2.1 Érintett piac

A pénztárgépek fő funkciója a készpénzzel vagy készpénz-helyettesítő eszközzel történő fizetések rögzítése és bizonylatolása. A pénztárgépeknek a bizonylatolással egyidejűleg a bizonylatokkal megegyező tartalmú ellenőrző szalagot kell nyomtatnia vagy elektronikus naplófájlt kell rögzítenie. A pénztárgépek hagyományosan ellenőrző szalagot nyomtatnak, míg azon speciális pénztárgépek, amelyek ellenőrző szalag helyett elektronikus adathordozón rögzítik a bizonylatok tartalmát, elektronikus naplóval ellátott pénztárgépeknek minősülnek.¹²

Ezen funkcionális elkülönülés alapján határozható meg a pénztárgépek két fő altípusa is: a *hagyományos pénztárgépek* és az *elektronikus naplóval ellátott pénztárgépek*.

¹¹ Lásd: Art. 176/D. §- (2) bekezdés és 176/E. § (1). (2) bekezdés

¹² Közlemény 3.5. pont

Magyarországon az üzemben lévő pénztárgépek 80-90 %-a *hagyományos pénztárgép*, amely alapvetően a bizonylatolási funkció ellátására alkalmas. Ezen pénztárgépek kisebb része alkalmas arra, hogy számítógéphez kapcsolják, és ez esetben a nyugta nyomtatását a pénztárgéphez kapcsolt számítógép vezérli.

Az *elektronikus naplóval ellátott ún. számítógép alapú pénztárgépek* adják a pénztárgép piac fennmaradó kb. 10 %-át. Ezen pénztárgépek a nyugtadási funkción kívül készletgazdálkodási funkcióval is rendelkeznek. Modern változatuk az érintőképernyős PC-POS terminál, amelyet elsősorban multinacionális cégek, nagyáruházak alkalmaznak Magyarországon. Ezen pénztárgépek ára jóval magasabb a hagyományos pénztárgépek áránál, akár a négy-ötszörösébe is kerülhetnek.¹³

Bár az elektronikus naplóval rendelkező pénztárgépek több tulajdonsága (pl.: ár, minőség) jelentős eltérést mutat a hagyományos pénztárgépekhez képest, a fő cél mindkét altípus esetében ugyanaz, a fizetések rögzítése és bizonylatolási feladatok teljesítése. Ez indokolhatja, hogy mindkét altípusra egységes szabályozás vonatkozik, és a NAV is egységes nyilvántartást vezet a pénztárgépekről, nem téve különbséget hagyományos és számítógép alapú pénztárgép között. Mindezekre tekintettel – a vizsgált időszakra vonatkozóan ismertté vált tények alapján – az érintett árupiacnak a **pénztárgépek piaca** tekinthető.

¹³ Vj-68-18/2011. sz. irat 6. pont

I.3.2.2 Piaci struktúra

A pénztárgéppiacon az a piaci gyakorlat alakult ki, hogy csak az érvényes forgalmazási engedéllyel rendelkező forgalmazók értékesítik *nagykereskedelmi szinten* az adott pénztárgép típust. Az alábbi táblázat a jelentősebb nagykereskedőket mutatja be, az általuk forgalmazott pénztárgépmárkák feltüntetésével:

Nagykereskedő	Márka
ALT CASH Kft.	SAM4s
ATC Aircom Kft.	Fiscal
Commatec Kft. (2012.09.20-ig) ¹⁴	Commatec, Aclas
Japan Cash Company Kft.	Geisha
Prior Cash Kft.	Euro, Nova

A nagykereskedelmi piacon az ALT CASH Kft. jelentős piaci szereplőnek tekinthető, amelynek piaci részesedése – nyilatkozata szerint – 2001-ben elérte a 60 %-ot, amely azonban – köszönhetően elsősorban a gazdasági válság hatására bekövetkezett fogyasztói igényváltásnak, és a konkurens vállalkozások által értékesített kínai pénztárgépek növekvő számának – 2011-re 30-35 %-ra csökkent.¹⁵ Az ALT CASH Kft. piaci részesedésre vonatkozó becslését alátámasztja a NAV nyilvántartása is, amely a 2012-es év elején az üzemben lévő pénztárgépek között a SAM4s típusú pénztárgépek 28 %-os részesedését mutatja.¹⁶ Mind az ALT CASH Kft., mind a többi nagykereskedő kettős forgalmazási rendszeren keresztül értékesíti a pénztárgépeit, amely azt jelenti, hogy bár csak kiegészítő jelleggel, de a nagykereskedelmi mellett *kiskereskedelmi forgalmazást* is végeznek.

¹⁴ A társaság beolvadt az ALT CASH Kft.-be, de a vizsgált időszakban önálló társaságként működött.

¹⁵ Vj-68-09/2011. sz. irat 1., 4., 5. pontok; Vj-68-28/2011. sz. irat 3., 4. pontok

¹⁶ Vj-68-125/2011. sz. irat. Meg kell jegyezni, hogy a NAV által közölt adatok egy adott időpontra (2012 elejére) vonatkoznak, viszont feltehető, hogy a megadott darabszámok nem mutatnak jelentős eltérést a vizsgált időszakhoz (2007-2011) képest (lásd: Vj-68-30/2011 NAV adatszolgáltatás 1.2. pont).

A forgalmazókon kívül kiskereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások többségében mikro- és kisvállalkozások, amelyek a szélesebb termékpalletta biztosítása érdekében általában több nagykereskedővel állnak kapcsolatban, és többféle márkát és típust forgalmazznak.

A kiskereskedelmi szinten elhelyezkedő pénztárgép-kereskedők szinte minden esetben végeznek szerviztevékenységet is. Ez főleg arra vezethető vissza, hogy a Közlemény 2.1. pontja szerint a pénztárgépet a vásárlással egy időben az arra feljogosított szervizzel üzembe kell helyeztetni.

I.4. A vizsgált magatartások

A versenyfelügyeleti eljárás megindításával egyidejűleg a Gazdasági Versenyhivatal az ALT CASH Kft. Fogarasi úti üzlethelyiségében Tpv. 65/A. §-a szerinti helyszíni kutatást (a továbbiakban: „helyszíni kutatás”) fogantatosított. Ezt követően több adatkérés került kiküldésre az ALT CASH Kft. részére, amelyben a tényállás megállapításhoz szükséges dokumentumok és kérdésekre adott válaszok szolgáltatását kérte a vizsgálat az eljárás alá vonttól. Adatkérő végzések kerültek kiküldésre az ALT CASH Kft. volt szervizpartnerei részére is, amelyben a vizsgálat az ALT CASH Kft.-vel kötött szervizszerződések és felmondólevelek benyújtását kérte. A viszonteladók által alkalmazott végfelhasználói árak megvizsgálása céljából a vizsgálat adatszolgáltatásra hívta fel az ALT CASH Kft. volt és jelenlegi szervizpartnereit. Tekintettel arra, hogy az ALT CASH Kft. www.penztargetentrum.hu honlapjának jelszóval védett menüpontja a viszonteladók számára tájékoztató felületként szolgált, a vizsgálat a honlapot a Ket. 57/A. §-a szerinti szemle keretében megvizsgálta.¹⁷

A vizsgálat során tanúként került meghallgatásra az ALT CASH Kft. kilenc, a vizsgált időszakban szerződéssel rendelkező szervizpartnere, melyek között a meghallgatás időpontjában érvényes szerződéssel már nem rendelkező, és még rendelkező szervizpartnerek egyaránt szerepeltek. A tanúmeghallgatásra idézettek közül hatan kérték természetes személyazonosító adataiknak és lakcímüknek zártan kezelését (a továbbiakban: „védett tanúk”).

¹⁷ Vj-68-95/2011. sz. irat

A fenti eljárási cselekmények révén rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a vizsgált magatartásokkal kapcsolatban az alábbiak állapíthatók meg.

I.4.1 Az ajánlott végfelhasználó árak minimálárként történő alkalmazásának kikényszerítése

Az ALT CASH Kft. az általa kizárólagosan forgalmazott SAM4s pénztárgépek továbbértékesítésére az egyes szerződéses partnereivel – a pénztárgépek forgalmazásához az üzembe helyezés szükségessége folytán szorosan kapcsolódó szervizelésével együtt – szervizszerződést kötött. A szervizszerződések pénztárgéptípusonként egy a szerződő felek által aláírt ún. típuslapot tartalmaztak, amelyen a típusengedély száma, a pénztárgép ajánlott végfelhasználói ára, valamint a pénztárgép viszonteladói ára került feltüntetésre. Az eljárás során beszerzett szervizszerződések és az azokhoz tartozó típuslapok megvizsgálása alapján megállapítható, hogy azok minden esetben az adott típusú pénztárgép ajánlott végfelhasználói árát tartalmazták, a szerződésekben nem található egyéb olyan rendelkezés, amelyből a végfelhasználói árak meghatározására irányuló szándék lenne kiolvasható.

A versenyfelügyeleti eljárás alapját képező gyanú szerint az eljárás alá vont vállalkozás a SAM4s pénztárgépek továbbértékesítésére vonatkozó ajánlott végfelhasználói árakat minimálárként érvényesítette, illetve nyomást gyakorolt azok minimálárként történő alkalmazása érdekében oly módon, hogy szerződést bontott az ajánlott végfelhasználói ár alatt értékesítő szervizpartnerrel, amely a fent ismertetett, vizsgált időszakban hatályos szabályozás miatt egyúttal a szervizpartner szervizjogosultságának elvesztését is jelentette. Az ALT CASH Kft. által adatszolgáltatásként beküldött¹⁸, valamint a helyszíni kutatás során fellelt hírlevelek megvizsgálása alapján azok az ajánlott végfelhasználói árak rögzített vagy minimálárként történő alkalmazására vonatkozó utalást, illetve erre irányuló nyomásgyakorlást vagy ösztönzést nem tartalmaztak. A helyszíni kutatás során lefoglalásra került további dokumentumok, adatok és levelezések között sem volt

¹⁸ Vj-68-45/2011. sz. irat

megtalálható olyan írásos dokumentum, amely az ajánlott végfelhasználói árak rögzített vagy minimálárként történő alkalmazására utalt volna.

A vizsgált időszakban az ALT CASH Kft. szerződéses partnerei közül kb. 10 %-uk (23 szerződéses partner) szervizszerződése került megszüntetésre, és így szervizjogosultsága visszavonásra.¹⁹ Az ALT CASH Kft., valamint az érintett szervizpartnerek által megküldött felmondólevelek alapján megállapítható, hogy a szervizszerződések felmondására szerződésszegésre való hivatkozással került sor, a konkrét szerződéses rendelkezés megsértésének megjelölése nélkül.²⁰

A rendelkezésre álló dokumentumok között nem található olyan, amely a szerződések felmondásához kapcsolódóan, azt megelőzően vagy követően kritikát, figyelmeztetést fogalmazott volna meg a „vétkes” szervizpartner irányába. Egyetlen olyan a szerződéses partnereknek elküldött levél, ajánlás sem volt fellelhető, amely az ajánlott végfelhasználói árak rögzített vagy minimálárként történő alkalmazására vonatkozó nyomásgyakorlást vagy ösztönzést tartalmazott volna.

A tanúmeghallgatások során egy védett tanú állította azt, hogy irányába rendszeres nyomásgyakorlás volt tapasztalható az ALT CASH Kft. részéről az ajánlott végfelhasználói árak betartása érdekében. Egy másik védett tanú pedig piaci információkon alapuló közvetett tudomással bírt az ALT CASH Kft. ilyen jellegű magatartásáról. Mindkét tanú egybehangzóan állította, hogy ilyen irányú írásbeli megkeresés, e-mail-váltás az eljárás alá vonttal nem történt, a nyomásgyakorlás személyesen vagy telefonon zajlott. Az ALT CASH Kft. alapvetően szóbeli módon alapuló kommunikációját egyebekben a tanúk többsége megerősítette.

A tanúmeghallgatás keretében meghallgatott további hét tanú viszont egybehangzóan állította, hogy az ajánlott végfelhasználói árak a gyakorlatban is ajánlottként működtek, tehát attól – felfelé és lefelé egyaránt – el lehetett térni, és azt a gyakorlatban adott esetben ekként is alkalmazták, mely esetben sem érkezett az ALT CASH Kft. részéről szerződésbontással fenyegető, az ajánlott árak betartására felhívó megkeresés. Mivel a szervizszerződések felmondásában az ALT CASH Kft. egy

¹⁹ Vj-68-28/2011. sz. irat 12. pontjához tartozó melléklet

²⁰ Vj-68-99/2011. sz. irat; Vj-68-87/2011. sz. irat – Vj-68-93/2011. sz. irat, Vj-68-95/2011. sz. irat – Vj-68-98/2011. sz. irat, Vj-68-100/2011. sz. irat – Vj-68-101/2011. sz. irat

esetben sem jelölte meg a felmondás konkrét okát, a tanúmeghallgatás körében meghallgatott volt szervizpartnerek csak valószínűsíteni tudták a felmondás valódi okát. A volt szervizpartnerek közül egy kivételtől eltekintve nem volt olyan, amely a szerződésének megszüntetését az ajánlott végfelhasználói árak be nem tartásával hozta volna összefüggésbe. A meghallgatások során említett lehetséges felmondási okok változatos képet mutattak, szerepelt közöttük mennyiségi elvárás be nem tartása, versenytárs termék forgalmazása, az ALT CASH Kft.-vel elszámolási vitába keveredő konkurens nagykereskedő kiszolgálása, valamint a szerviztevékenység nem megfelelő ellátása is. Volt olyan a meghallgatás időpontjában is szervizszerződéssel rendelkező tanú, aki elmondta, hogy jelenleg is az ajánlott végfelhasználói ár alatt árul, de emiatt az ALT CASH Kft. részéről kritika sohasem érte. A volt és jelenlegi szervizpartnerek többsége egyetértett abban, hogy az ajánlott végfelhasználói árak meghatározása nemcsak a pénztárgéppiacon, hanem a legtöbb nagykereskedelmi piacon bevett dolog, amelyben kivetnivalót nem találtak, ezért többnyire be is tartották azokat.

A vizsgálat során megkeresett, SAM4s márkájú pénztárgépeket értékesítő kiskereskedők arra vonatkozó adatszolgáltatásai alapján, hogy a vizsgált időszakban ténylegesen milyen végfelhasználói árakat alkalmaztak az egyes SAM4s típusok tekintetében, az alábbi főbb megállapítások tehetők:²¹

- A 19 áradatot szolgáltató szervizpartner közül átlagosan négy szervizpartner tartotta be az általa forgalmazott SAM4s típusok többsége tekintetében az ALT CASH Kft. által meghatározott ajánlott végfelhasználói árakat, míg a szervizpartnerek többsége mindösszesen egy-egy géptípus esetén alkalmazta az ajánlott végfelhasználó árakat, de legnagyobb részük egyáltalán nem követte azokat.
- Több pénztárgéptípus esetén a szervizpartnerek által alkalmazott végfelhasználói árak több ezer, egyes esetekben tízezer forintos – negatív irányú – eltérést mutattak az ajánlott végfelhasználói árakhoz képest, volt olyan típus, ahol mindösszesen egy szervizpartner követte az ajánlott végfelhasználói árakat.

²¹ Vj/68/149/2011. sz. irat

- Tekintettel az egyes pénztárgéptípusok árazásában meglévő eltérésekre, megállapítható, hogy a vizsgált időszakban egyetlen SAM4s pénztárgéptípus átlagára sem egyezett meg azok ajánlott végfelhasználói árával.²²

Ezentúl több szervizpartner az adatszolgáltatásában azt a nyilatkozatot tette, mely szerint a mindenkorin árat a versenytársak hirdetései és publikált árai (az internetes kereskedés által nyújtott lehetőségek és korlátok figyelembe vételével), illetve a gazdaságosság kritériuma alapján alakítják ki, ezért egyetlen forgalmazó ajánlott árait sem szokták figyelembe venni.²³ Előadásuk szerint az ALT CASH Kft. semmilyen formában nem utasított, presszionált, teljes autonómiát adott az árképzés terén.²⁴

I.4.2 Mennyiségi kikötés

A versenyfelügyeleti eljárás másrészt annak megvizsgálására irányult, hogy az ALT CASH Kft. szerződésbontással fenyegette-e azon pénztárgépszervizeket, amelyek nem vásároltak egy adott SAM4s pénztárgép típusból minimális darabszámot évente.

E tekintetben a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható, hogy az ALT CASH Kft. a vizsgált időszakban használt szerződésmintái pénztárgéptípusonként öt darabos éves értékesítési elvárást tartalmaztak.²⁵ Az ALT CASH Kft. úgy nyilatkozott, hogy a viszonteladói szerződésekben minden szervizpartner esetén egységesen öt darabos mennyiségi előírás volt érvényben.²⁶ Ezen állítást megerősítették a volt szervizpartnerektől kért adatszolgáltatások, ugyanis az azok részeként megküldött szervizszerződésekben valóban minden esetben öt darabos éves értékesítési kikötés szerepelt.²⁷

A tanúmeghallgatások során meghallgatott tanúk többsége tisztában volt a mennyiségi kikötés létevel, többen nyilatkoztak úgy, hogy bár létezett mennyiségi

²² Lásd: Vj/68/149/2011. sz. irat

²³ Lásd: Vj/68-145/2011.; Vj-68-129/2011.; Vj-68-130/2011.; Vj/68-148/2011. sz. iratok

²⁴ Lásd: Vj-68-133/2011. sz. irat

²⁵ Vj-68-09/2011. sz. irat 10. pont

²⁶ Vj-68-99/2011. sz. irat 3. pont

²⁷ Vj-68-87/2011. sz. irat – Vj-68-93/2011. sz. irat, Vj-68-95/2011. sz. irat – Vj-68-98/2011. sz. irat, Vj-68-100/2011. sz. irat – Vj-68-101/2011. sz. irat

megkötés, de azt az ALT CASH Kft. nem kényszerítette ki. Három védett tanú nyilatkozott úgy, hogy a szervizszerződése felmondásának szóbeli indokolása az volt, hogy nem teljesítette az előírt éves darabszámot.

A piacon a kiskereskedők által éves szinten értékesített pénztárgépek száma nagyban függ az adott kiskereskedő méretétől, a vizsgálat során beszerzett információk alapján az értékesítés volumene éves szinten néhány darabtól több száz darabig is terjedhet.

I.4.3 Előnyben részesítés

A vizsgálat további tárgyát az képezte, hogy az ALT CASH Kft. szerződésbontással fenyegette-e azon pénztárgépszervizeket, amelyek a SAM4s pénztárgépekkel szemben más gyártók pénztárgépeit részesítették előnyben az értékesítés során.

A rendelkezésre álló szerződések alapján megállapítható, hogy a vizsgált időszakban megkötött szervizszerződésekben nem szerepelt ilyen kikötés, valamint a rajtaütések során sem sikerült fellelni egyéb olyan dokumentumot, amely igazolta volna ezt a gyanút.

A tanúmeghallgatások során két védett tanú kivételével egyetlen tanú sem számolt be olyan nyomásgyakorlásról, amely arra vonatkozott volna, hogy a SAM4s pénztárgépeket előnyben részesítsék más márkájú pénztárgépekkel szemben. Az említett két védett tanú szóbeli nyomásgyakorlásról számolt be, írásbeli bizonyítékkal nem tudott szolgálni. Konkrét szerződésmegszüntető okként egyetlen volt szervizpartner sem említette az előnyben részesítés elmulasztását, egyetlen volt szervizpartner vélelmezte, hogy lehet összefüggés a szervizszerződése megszüntetése és aközött, hogy abban az évben kezdett el forgalmazni a SAM4s pénztárgéppel versenytárs terméket.

I.5. Az eljárás alá vont vizsgált magatartással kapcsolatos álláspontja

Az ajánlott végfelhasználó árak minimálárként történő alkalmazásának kikényszerítése

Az ALT CASH Kft. nyilatkozata szerint²⁸ az ajánlott végfelhasználói árak változásáról e-mail hírlevél és levél formájában tájékoztatják a kereskedelmi partnereket, emiatt nem módosítanak szerződést. A végfelhasználói árakra csak javaslatot tesznek, a végfelhasználói árat a szerződéses partner a saját hatáskörében eljárva meghatározhatja szabadon, módosítása nincs hatással a szerződés tartalmára. Amennyiben a nagykereskedelmi ár változik, akkor kommunikálnak másik az előzőtől eltérő végfelhasználói ajánlott árat, azonban a szerződés tartalmára ennek sincs változást jelentő hatása.

Nem készül kimutatás az általuk forgalmazott pénztárgépek kiskereskedelmi árának alakulásáról. A végfelhasználói árak csupán ajánlott árak, semmiféle kötelezettséget nem jelent a viszonteladó partnereknek, így nem fektetnek kifejezetten nagy hangsúlyt a tájékozódásra.

Mennyiségi kikötés

Az ALT CASH Kft. nyilatkozata szerint²⁹ a viszonteladók számára valóban éves szinten öt darab minimum értékesítendő mennyiség szerepel a szerződésekben. Ennek indoka, hogy jelentős kedvezményeket kapnak a listaárból, ők nagykereskedőként üzemelnek, ebben a státuszban elvárható a nagykereskedői szerep teljesítése. Elmondásuk szerint a gyakorlatban semmilyen retorziót nem alkalmaztak, ha valaki esetleg nem érte el a minimális mennyiséget. Az öt darab gép típusonként jelentéktelen mennyiség az évi 18.000-20.000 darabos magyar pénztárgéppiacon. Hangsúlyozták, hogy az öt darab pénztárgép megállapítása nagyon csekély tétel, nem egy elérhetetlen, hatalmas szám. Az ALT CASH Kft. beszállítói is minimális rendelési mennyiséget írnak elő, ez egy teljesen megszokott dolog a nagykereskedelemben nem csak a pénztárgéppiacon, hanem más egyéb területeken is.

²⁸ Vj-68-28/2011. sz. irat 14-16. pontok

²⁹ Vj-68-18/2011 sz. irat 18. pont

II.

Jogi háttér

A Tpvt. 1. §-ának (1) bekezdése szerint a törvény hatálya a vállalkozások Magyar Köztársaság területén tanúsított piaci magatartására terjed ki, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik.

A Tpvt. 1. §-ának (2) bekezdése alapján az EUMSZ 101. cikkének³⁰ alkalmazása során az e cikk hatálya alá tartozó piaci magatartásra is e törvény eljárási rendelkezéseit kell alkalmazni akkor, ha a Szerződés 81. és 82. cikkében foglalt versenyszabályok végrehajtásáról szóló 1/2003/EK tanácsi rendelet³¹ (a továbbiakban: 1/2003/EK rendelet) alapján a Gazdasági Versenyhivatal eljárásának van helye.

A Tpvt. 33. §-ának (3) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket az európai közösségi versenyszabályok a tagállami versenyhatóság hatáskörébe utalnak.

A Tpvt. 45. §-a szerint a Gazdasági Versenyhivatal jár el minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik a bíróság (86. §) hatáskörébe.

A Tpvt. 46. §-a alapján a Gazdasági Versenyhivatal illetékessége az ország egész területére kiterjed.

A Tpvt. 91/A. §-ának (1) bekezdése szerint az EK-Szerződés 81. cikkének [EUMSZ 101. cikke] alkalmazása során a Tpvt. rendelkezéseit a Tpvt. XVI. fejezetében, illetve az 1/2003/EK rendeletben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, köztestületének, egyesülésének és más hasonló szervezetének (a továbbiakban együtt: vállalkozások társulása) a döntése (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem

³⁰ 2009. december 1-i hatállyal az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 81. és 82. cikke az EUMSZ. 101. és 102. cikke lett. Az új 101. és 102. cikkek tartalmilag azonosak a korábbi 81. és 82. cikkel. A jelen végzés szempontjából a 101. és 102. cikk alatt a 81. és 82. cikkekre utalást kell érteni, ahol ez szükséges.

³¹ Hivatalos Lap 2004. évi magyar különkiadás, 8. fejezet, 2. kötet 205. o.

minősül ilyenek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre.

(2) Ez a tilalom vonatkozik különösen:

a) a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására;

b) az előállítás, a forgalmazás, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozására vagy ellenőrzés alatt tartására;

c) a beszerzési források felosztására, illetve a közülük való választás lehetőségének korlátozására, valamint a fogyasztók, üzletfelek meghatározott körének valamely áru beszerzéséből történő kizárására;

d) a piac felosztására, az értékesítésből történő kizárásra, az értékesítési lehetőségek közötti választás korlátozására;

f) a piacra lépés akadályozására;

Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése szerint a belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása, így különösen:

a) a beszerzési vagy eladási árak, illetve bármely egyéb üzleti feltétel közvetlen vagy közvetett rögzítése;

b) a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozása vagy ellenőrzése;

c) a piacok vagy a beszerzési források felosztása.

(3) Az (1) bekezdés rendelkezéseinek alkalmazásától azonban el lehet tekinteni az olyan esetekben,

amikor

— vállalkozások közötti megállapodás vagy megállapodások csoportja;

— vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy döntések csoportja;

— összehangolt magatartás vagy összehangolt magatartások csoportja

hozzájárul az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, ugyanakkor lehetővé teszi a fogyasztók méltányos részesedését a belőle eredő előnyből anélkül, hogy:

a) az érintett vállalkozásokra olyan korlátozásokat róna, amelyek e célok eléréséhez nem nélkülözhetetlenek;

b) lehetővé tenné ezeknek a vállalkozásoknak, hogy a kérdéses áruk jelentős része tekintetében megszüntessék a versenyt.

A Tpv. 16. §-a szerint a megállapodások meghatározott csoportjait a Kormány rendeletben mentesítheti a 11. §-ban foglalt tilalom alól. A Kormány a megállapodások csoportos mentesüléséről a törvény 17. §-ában foglalt szempontok figyelembevételével rendelkezhet.

A Tpv. 17. §-a szerint mentesül a 11. §-ban foglalt tilalom alól a megállapodás, ha

a) az hozzájárul a termelés vagy a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a műszaki vagy a gazdasági fejlődés előmozdításához, vagy a környezetvédelmi helyzet vagy a versenyképesség javulásához;

b) a megállapodásból származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz, illetve az üzletfélhez jut;

c) a gazdasági verseny velejáró korlátozása vagy kizárása a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg; és

d) nem teszi lehetővé az érintett áruk jelentős részével kapcsolatban a verseny kizárását.

A Tpv. 20. §-a szerint annak bizonyítása, hogy a megállapodás a tilalom alól a 16. § vagy a 17. § alapján mentesül, azt terheli, aki a mentesülésre hivatkozik.

A vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alóli mentesítésről szóló 55/2002. (III. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: „vertikális csoportmentességi rendelet”) 1. §-ának (1) bekezdése alapján - a Tpv. 17. §-ában meghatározott szempontokra figyelemmel - mentesül a gazdasági versenyt korlátozó megállapodásokra vonatkozó tilalom (Tpv. 11. §) alól az a megállapodás, amelyben a résztvevő vállalkozások mindegyike a termelési vagy forgalmazási lánc egymástól

eltérő szintjén működik, és amely azokra a feltételekre vonatkozik, amelyek mellett egyes áruknak vagy szolgáltatásoknak a felek általi vásárlása, értékesítése vagy viszonteladása történik (a továbbiakban: vertikális megállapodás).

A vertikális csoportmentességi rendelet 2. § (1) szerint az 1. §-ban foglaltak nem alkalmazhatók, ha a szállító piaci részesedése az érintett piacon, ahol a vertikális megállapodás szerinti árukat vagy szolgáltatásokat értékesíti, a harminc százalékot meghaladja.

A vertikális csoportmentességi rendelet 2. §-ának (3) bekezdése szerint a piaci részesedést a megállapodás szerinti áruk vagy szolgáltatások érintett piacán (Tpv. 14. §) az előző naptári évben elért nettó árbevétel alapján kell kiszámítani. A (2) bekezdés alkalmazásában a piaci részesedés kiszámításához a beszerzés értékét kell figyelembe venni. Ha a nettó árbevételre vagy a beszerzés értékére vonatkozó adat nem áll rendelkezésre, azt más megbízható piaci információ alapján kell meghatározni.

A vertikális csoportmentességi rendelet 3. §-a szerint az 1. §-ban foglaltak nem alkalmazhatók arra a vertikális megállapodásra, amelynek célja közvetlenül vagy közvetve, önmagában vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együtt

a) a vevő lehetőségeinek korlátozása az általa alkalmazott eladási ár meghatározásában, ide nem értve azt a lehetőséget, hogy a szállító legnagyobb eladási árat vagy ajánlott eladási árat határozzon meg, feltéve, hogy ez nem vezet a felek bármelyike általi nyomásgyakorlás vagy ösztönzés következményeként rögzített vagy legkisebb eladási árhoz;

A Tpv. 44. §-a szerint a versenyfelügyeleti eljárásra – a törvényben meghatározott szűk körű kivételtől eltekintve – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

A Ket. 13. §-a (2) bekezdésének e) pontja alapján a Ket. rendelkezéseit a versenyfelügyeleti eljárásban csak akkor kell alkalmazni, ha az ügyfajta-ra vonatkozó törvény eltérő szabályokat nem állapít meg.

A Ket. 31. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján a hatóság az eljárást megszünteti, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn.

A Tpv. 71/A. §-a alapján a vizsgáló a hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárást végzéssel megszünteti akkor is, ha a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény. A végzést a bejelentővel is közölni kell. Az eljárást megszüntető végzéssel szemben külön jogorvoslatnak van helye.

III.

Jogi értékelés

Az I. és II. pontban írtakra tekintettel a Gazdasági Versenyhivatal – a Tpv. 71/A. §-a alkalmazásával – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, mivel a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

III.1. A Tpv. és az EUMSZ alkalmazhatósága

A Tpv. alkalmazhatósága

A Tpv. 1. §-a alapján a törvény hatálya kiterjed a ALT CASH Kft. mindazon magatartására, mely a Magyar Köztársaság területén érvényesülő gazdasági versenyre, így a pénztárgépek forgalmazására, szervizelésére, ezek árára stb. hatással lehet.

Az EUMSZ alkalmazhatósága

Az 1/2003/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy amikor a tagállamok versenyhatóságai az EUMSZ 101. cikke által tiltott visszaélésre a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor az EUMSZ 101. cikkét is alkalmazniuk kell. Az 1/2003/EK rendelet 5. cikke szerint a tagállamok versenyhatóságainak hatáskörük van arra, hogy egyedi esetekben az EUMSZ 101. cikkét alkalmazzák.

A kereskedelemre gyakorolt hatás kritériuma egy olyan önálló jogi kritérium, amelyet minden esetben egyedileg kell értékelni. Joghatóság-elhatároló kritérium, amely meghatározza a közösségi versenyjog alkalmazásának hatókörét.³²

Figyelemmel a tagállamok közötti kereskedelem fogalmáról szóló bizottsági közleményre³³, a vizsgált tevékenység (különös tekintettel arra, hogy a hazai pénztárgép-piacon más tagállambeli vállalkozások pénztárgépei is jelen vannak a távolkeleti márkák mellett, mely termékek kiszorulhatnak a piacról az ALT CASH Kft. magatartása következtében) jellege, kiterjedtsége (országszerte számos szervizpartnert érintő, Magyarország teljes területét lefedő gyakorlat), és az eljárás alá vonttal kapcsolatban ismertté vált körülmények (így különösen a vállalkozás piaci súlya) folytán a Gazdasági Versenyhivatal szerint a magatartás érzékelhető hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, vagyis a magatartásra az EUMSZ 101. cikke – a Tpv. 11. §-a mellett – ugyancsak alkalmazandó.

A Tpv. és az EUMSZ versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozó anyagi jogi szabályainak tartalmi egyezőségére és az 1/2003/EK rendelet fent hivatkozott rendelkezéseire tekintettel a Gazdasági Versenyhivatal a vizsgált magatartást együttesen értékelte az EUMSZ. 101. cikke és a Tpv. 11. §-a alapján.

III.2. A vizsgált magatartások jogi értékelése

III.2.1 Az ajánlott végfelhasználó árak minimálárként történő alkalmazásának kikényszerítése

A viszonteladási ár rögzítésének („resale price maintenance”) lényege, hogy az egymással vertikális viszonyban lévő felek (jelen esetben az eljárás alá vont forgalmazó és annak szervizpartnerei) megállapodnak abban, hogy a viszonteladó a megállapodás tárgyát jelentő terméket konkrétan milyen áron vagy milyen minimális áron értékesítheti.

³² Lásd tagállamok közötti kereskedelem fogalmáról szóló bizottsági közlemény 12. pontját, illetve az Európai Unió Bírósága gyakorlatából a 56/64. és 58/64. sz. egyesített ügyeket [Consten és Grundig (EBHT 1966., 429. o.)], valamint 6/73. és 7/73. sz. egyesített ügyeket [Commercial Solvents (EBHT 1974., 223. o.)].

³³ A kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról szóló bizottsági közlemény [Hivatalos Lap C 101., 2004.4.27., 81. o.]

Mind az európai, mind a magyar versenyjogban elfogadott tétel, hogy a viszonteladási árak rögzítése versenyellenes célú megállapodásnak minősül, így az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe vagy a Tpv. 11 §-ába ütközik³⁴, és csak kevés esély van arra, hogy teljesítse az egyedi mentességi követelményeit az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése, illetve a Tpv. 17. §-a alapján. Ettől eltérően a maximális viszonteladási árak rögzítése és az *ajánlott viszonteladói árak meghatározása* nem tekinthetők különösen súlyos („kőkemény”) korlátozásnak, és ezért részesülhetnek a vertikális csoportmentességi rendelet által nyújtott védelemben, tehát nem szükséges az egyedi mentesség egyes feltételeinek bizonyítása.³⁵ Ennek egyik feltétele, hogy a szállító (jelen esetben az eljárás alá vont) piaci részesedése nem haladhatja meg a 30 %-ot az érintett piacon, másrészt pedig ezen árajánlások a megállapodásban részes vállalkozások általi nyomásgyakorlás vagy ösztönzés következményeként nem eredményezhetnek rögzített vagy legkisebb eladási árat.³⁶

Az ALT CASH Kft. a pénztárgép nagykereskedelmi piacon fennálló részesedését a vizsgált időszak kezdetén 50 %-osra, majd a vizsgált időszak végére 30-35 %-osra becsülte.³⁷ A NAV nyilvántartása is megerősíti az eljárás alá vont piaci részesedésének csökkenését, ugyanis 2012. eleji állapot szerint az üzemben lévő pénztárgépek 28 %-a volt az eljárás alá vont által forgalmazott SAM4s márkájú pénztárgép. Ha elfogadjuk az eljárás alá vont piaci részesedésére vonatkozó becslését, megállapíthatjuk, hogy az nagy valószínűséggel a vizsgált időszak egészére tekintettel meghaladja a 30 %-ot, bár részesedése az utóbbi időben erőteljes visszaesést mutat. A csoportmentesség alkalmazásának a fentiekben ismertetett egyik feltétele (a maximális 30 %-os részesedési küszöb) tehát jelen esetben nem teljesül, amely eleve kizárja az ajánlott végfelhasználói árak a csoportmentesség keretében történő kezelését. Amennyiben a magatartást a fentiek ellenére mégis a csoportmentesség keretében kellene megvizsgálni, az ajánlott árak kikényszerítése akkor is aggályos lenne, ez azonban az alább kifejtettek szerint nem nyert bizonyítást.

³⁴ Vj-171/2002/15. sz. MOL Magyar Olaj és Gázipari Rt.-ügy 52. bekezdés; Vj-12/2003. sz. Bobájka Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. ügy 29. bekezdés

³⁵ Vertikális csoportmentességi rendelet 3. § a) pont

³⁶ Vertikális csoportmentességi rendelet 2. § (1), 3. § a)

³⁷ Vj-68-28/2011. sz. irat 3. pont

A csoportmentesség kedvezményében piaci súlyukra tekintettel nem részesülő – vagyis a 30 %-os piaci részesedési küszöbérték feletti – vállalkozások által alkalmazott maximális vagy ajánlott végfelhasználói árak bár nem részesülhetnek a vertikális csoportmentesség kedvezményében, de azok nem tekinthetők versenykorlátozó célú megállapodásnak (amennyiben rögzített vagy minimál árként történő alkalmazásuk nem nyer bizonyítást), így csak akkor maraszthatók el versenyjogsértés miatt, ha a versenyellenes hatásuk bizonyított. A maximális vagy az ajánlott árak jelentette lehetséges veszély a versenyre nézve, hogy a viszonteladók számára központi árként fognak működni, és a viszonteladók többsége vagy mindegyike ezt fogja követni, és/vagy, hogy a maximális vagy ajánlott árak enyhítik a versenyt vagy elősegítik a szállítók közötti összejátszást.³⁸

Amennyiben egy forgalmazó nyomásgyakorlás vagy ösztönzés útján kikényszeríti az általa meghatározott ajánlott árak betartását, a fentebb kifejtettek szerint az árak könnyen rögzített vagy minimális viszonteladási árrá válhatnak, mely magatartás ez okból – 30 % feletti piaci részesedéssel bíró vállalkozások esetében még inkább – már céljában is versenyellenes.

A jelen ügyben rendelkezésre álló bizonyítékokat (helyszíni kutatás során lefoglalt dokumentumok, az eljárás alá vont nyilatkozatai, szervizpartnerek adatszolgáltatásai és tanúvallomásai) alapján nem tekinthető bizonyítottnak, hogy az ALT CASH Kft. nyomást gyakorolt volna szervizpartnereire annak érdekében, hogy az ajánlott végfelhasználói árakat tartsák be, és ne értékesítsenek az ajánlott árszint alatt. A meghallgatott tanúk közül ketten tettek olyan tartalmú – részben azonban csak közvetett tudomáson alapuló – nyilatkozatot, ami jogsértő nyomásgyakorlásra utalhat, azonban ennek pontos részleteit nem tárták fel, és ilyen magatartás tanúsítását sem a széles körben beszerzett irati bizonyítékok, sem a további tanúvallomások nem támasztják alá, illetve kifejezetten cáfolják, és az árak ajánlott jellegét mutatják.

Az ALT CASH Kft. szervizpartnerei által megküldött, a ténylegesen alkalmazott végfelhasználói árakra vonatkozó adatszolgáltatások alapján nem látható az sem, hogy a viszonteladók felé ajánlottként kommunikált árak központi árként

³⁸ 161/84. sz. Pronuptia de Paris GmbH kontra Pronuptia de Paris Irmgard Schillgallis ügy (EBHT [1986] 353. o.) 25. bekezdés, valamint a vertikális korlátozásokról szóló bizottsági közlemény (EB [2010] 226-229. bekezdések)

működtek volna, és a viszonteladók többsége vagy akár mindegyike azt követte volna. A rendelkezésre álló bizonyítékok (szervizpartnerek nyilatkozatai, és az általuk szolgáltatott áradatok) alapján éppen az állapítható meg, hogy a szervizpartnerek csak kisebb részben alkalmazták az ajánlott árakat, és többségük egyáltalán nem követte az ajánlott viszonteladói árakat. Mivel sem az ajánlott árak központi árként való funkcionálása, sem a szállítók közötti összejátszásra való alkalmassága nem bizonyított, nem bizonyítható, hogy az ajánlott árak alkalmazása jelen esetben versenykorlátozó hatással járt volna.

III.2.2 Mennyiségi kikötés

A mennyiségi korlátozást tartalmazó megállapodások az egyedüli márka kikötését tartalmazó megállapodások körébe sorolhatók, mely megállapodások központi eleme, hogy a vevő köteles arra, vagy a vevőt arra készítetik, hogy valamely terméktípusra vonatkozó megrendeléseit egyetlen szállítóra összpontosítsa. A vevőt terhelő mennyiségi átvételi kényszer e korlátozás enyhébb formája, ahol a szállító és a vevő közötti megállapodás szerinti kötelezettség vagy ösztönzőrendszer arra készíti a vevőt, hogy beszerzéseit túlnyomórészt egy szállítónál bonyolítsa le.³⁹ Ezen korlátozásokkal kapcsolatban az egyik legfontosabb aggály, hogy a – jelenlegi, illetve potenciális – versenytárs szállítók kizárásához vezethet.

Az ügyben beszerzett bizonyítékok alapján megállapítható, hogy az ALT CASH Kft. szervizszerződéseiben alkalmazott mennyiségi előírást, még pedig minden szervizpartnerével szemben évi öt darabot. Bár az ALT CASH Kft. – vizsgált időszakban fennállt – 30-35 %-os piaci részesedésével piacvezetőnek minősült, több hasonló piaci részesedéssel rendelkező (pl.: ATC Aircom Kft., Prior Cash Kft.) és több kisebb versenytárs található a piacon, akik hasonlóan vonzó, piacképes termékeket kínálnak, mely okból – a pénztárgéppiac, illetve az egyes kereskedők éves forgalmára is figyelemmel – nem túl valószínű, hogy ilyen volumenű mennyiségi előírás a versenytársak kizárásával járjon, és azt a rendelkezésre álló bizonyítékok sem támasztják alá.⁴⁰ Ezt a feltevést erősíti a pénztárgéppiacon fennálló azon gyakorlat is,

³⁹ Vertikális korlátozásokról szóló bizottsági közlemény (EB [2010] 129. bekezdés)

⁴⁰ Vö.: Vertikális korlátozásokról szóló bizottsági közlemény (EB [2010] 134. bekezdés)

hogy a szervizpartnerek különböző forgalmazók különböző márkájú pénztárgépeit értékesítik, és nem jellemző, hogy egy szervizpartner kizárólag egyféle márkájú pénztárgépet értékesítsen. Amennyiben pedig valamelyik szervizpartnernek ALT CASH Kft.-vel kötött szerződése megszűnt, a továbbiakban egyéb forgalmazók pénztárgépeit értékesítette tovább.⁴¹

A rendelkezésre álló adatok alapján tehát nem bizonyított, hogy az öt darabos éves értékesítési előírás olyan ösztönzőrendszerként működne a pénztárgéppiacon, amely ahhoz vezetne, hogy a szervizpartnerek csak – vagy szinte kizárólag – egyetlen forgalmazó márkáját értékesítsék.

III.2.3 Előnyben részesítés

A vizsgálat a rendelkezésre álló bizonyítékokat (helyszíni kutatás során lefoglalt dokumentumok, az eljárás alá vont nyilatkozatai, szervizpartnerek tanúvallomásai) értékelve arra a következtetésre jutott, hogy nem bizonyított, hogy az ALT CASH Kft. szerződésbontással fenyegette volna azon pénztárgépszervizeket, amelyek a SAM4s pénztárgépekkel szemben más gyártók pénztárgépeit részesítették előnyben az értékesítés során. A meghallgatott tanúk közül ketten utaltak az előnyben részesítést célzó magatartásra, azonban ennek pontos részleteit nem tárták fel, és ilyen magatartás tanúsítását sem a széles körben beszerzett irati bizonyítékok, sem a további tanúvallomások nem támasztják alá, illetve kifejezetten cáfolják.

A jogsértésre utaló tanúvallomások alapján sem merült fel továbbá olyan körülmény, amely bármely más vállalkozásnak az eljárás alá vont részéről tanúsított ilyen magatartással kapcsolatos egyetértését, de legalábbis tudomását vagy hallgatólagos beleegyezését (vagyis erre vonatkozó megállapodás fennálltát), és nem pedig a SAM4s márka kizárólagos forgalmazójaként eljáró ALT CASH Kft. esetleges egyoldalú magatartását mutatná. Megjegyzendő, hogy a vizsgált időszakban hatályos szabályozás a forgalmazók számára meglehetősen széles körű jogosítványokat biztosított a szervizpartnerekkel fennálló szerződéses kapcsolatok – akár indokolás nélküli – felmondásához (ami egyben a szervizjogosultság fennmaradása tekintetében is fenyegetést jelentett), mely vonatkozásban a 2013-tól hatályos új rendszer érdemi

⁴¹ Vj/68-68/2011. sz. irat (betekínthető változat: Vj/68-155/2011. sz. irat), Vj/68-69/2011. sz. irat (betekínthető változat: Vj/68-156/2011.)

változást hozott azzal, hogy a szervizjogosultság megszerzése és fenntartása immár csak az Art.-ben lefektetett objektív feltételek teljesítéséhez kötött, a forgalmazóval fennálló megbízáshoz nem.

A fentiek alapján a vizsgált magatartásokkal kapcsolatban – bizonyítottság hiányában – nem állapítható meg a Tpvt. 11. §-ának, illetve az EUMSZ 101. cikkének a megsértése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény, figyelemmel arra, hogy a vizsgálat hosszabb időszakra vonatkozóan, széles körű bizonyítást folytatott le a szóban forgó magatartásokkal összefüggésben, illetve a 2013 folyamán hatályba lépett új szabályozás okán pedig a piac működésének átalakulása várható.

Mindezek alapján a Gazdasági Versenyhivatal a versenyfelügyeleti eljárást megszünteti.

A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre az EUMSZ 101. cikke tekintetében az 1/2003/EK rendelet 5. és 35. cikkén, valamint a Tpvt. 33. §-ának (3) bekezdésén, míg a Tpvt. 11. §-a tekintetében a Tpvt. 45. §-án alapul. A Gazdasági Versenyhivatal illetékességét a Tpvt. 46. §-a állapítja meg.

A jogorvoslati jog a Tpvt. 82. § (1) bekezdésén, illetve a Tpvt. 71/A. §-án alapul.

IV.

A jogorvoslati kérelem előterjesztése és elbírálása tekintetében a Gazdasági Versenyhivatal az alábbiakban ad tájékoztatást.

A Tpvt. 82. §-ának (1) bekezdése szerint jogorvoslati kérelmet – a végzés közlésétől számított nyolc napon belül – az ügyfél terjeszthet elő, valamint az, akire nézve a végzés rendelkezést tartalmaz, továbbá a bejelentő, minthogy vele a végzést a Tpvt. 71/A. §-ának második mondata alapján közölni kell.

A jogorvoslati kérelem előterjesztésének a végzésben foglaltak foganatosítására halasztó hatálya nincs.

A Tpvt. 82. §-ának (2) bekezdése szerint a vizsgáló végzése ellen előterjesztett jogorvoslati kérelmet az eljáró versenytanács tárgyaláson kívül bírálja el. Ha a jogorvoslati kérelem elkészített vagy azt nem az arra jogosult terjesztette elő, az eljáró

versenytanács a jogorvoslati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. Az eljáró versenytanács a jogorvoslati kérelem érdemi elbírálása során a következőképpen rendelkezhet: a vizsgáló végzését helybenhagyja, megváltoztatja, megsemmisíti, illetve a megsemmisítéssel egyidejűleg a vizsgálót új eljárásra utasítja.

A vizsgálónak a Tpv. 71/A. § szerinti végzése elleni jogorvoslati kérelem esetében az eljáró versenytanács jogorvoslati kérelmet elbíráló végzése ellen további jogorvoslatnak is helye van. Az eljáró versenytanács végzése elleni jogorvoslati kérelmet a Tpv. 82. §-ának (3) bekezdése szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a közigazgatási hatósági eljárásban hozott végzés elleni bírósági felülvizsgálatra vonatkozó szabályok szerint bírálja el.

Budapest, 2013. május 31.